Το στοιχειωμένο αρχοντικό

written by Σταματέλλα Πουλή | 26.12.2022

Ο χειμώνας είχε σκεπάσει για τα καλά το χωριό. Φώλιαζε στα κεραμίδια, στις κόχες,στις ρεματιές και στα κοντράκια. Έσπερνε πάχνη παγερή στα πεδινά, που τύλιγε σαν διάφανη μεμβράνη τα σιδερόχορτα και τα άγουρα τριφύλλια.

Δεκέμβρης πια. Ο αιώνιος γέροντας των παραμυθιών, ο ασπρογένης πατέρας όλων των μηνών, ο φορτωμένος φρύγανα και ξύλα, που τα βαριά του ρούχα μύριζαν υγρό χώμα και μανιτάρια του βουνού.

Οι χωριανοί τυλίγονταν σφιχτά στα τσόχινα πανωφόρια τους και οι μανάδες σκέπαζαν το βράδυ τα παιδιά τους με μάλλινες κουβέρτες, που μύριζαν ναφθαλίνη και λεβάντα, από τα κοκάρια που τις είχαν φυλαμένες σε κομούς και ντιβανοκασέλες.

Τα σπίτια μάταια προσπαθούσαν να κρατήσουν ζέστη. Οι νοικοκυρές απελπισμένες, τάιζαν το τζάκι ελιά ξερή και κυπαρίσσι, μα το στοιχειό εκείνο τις κορόιδευε, βγάζοντας γλώσσα,σαν λόγχη παγερή.

Μέσα σε όλα ετούτα που είχανε οι χωριανοί να αντιπαλέψουν, υπήρχε κάτι που σαν σκιά απλωνόταν και στρογγυλοκαθόταν πάνω από το βουνό, κάτι μυστήριο και ακαθόριστο, που πλάκωνε τις ψυχές των ανθρώπων, κι εκείνοι σαν παραδομένοι ή

σχεδόν υπνωτισμένοι από την απόκοσμη δύναμη, πάλευαν με όσα καθημερινά είχανε να καταπιαστούν.

Οι πιο παλιοί γνωρίζανε. Οι αφηγήσεις έβγαιναν δειλά δειλά από τις χαραμάδες, τραβώντας από το χέρι και τη λίγη ζέστα που με κόπο είχε απλωθεί σε χαμηλοτάβανες κουζίνες και κατώγια.

Οι νύχτες ντύνονταν νύφες του κακού, με φτερά γερακιού και όστρακο χελώνας. Το φόρεμα τους δεν ήταν κεντημένο με άστρα λαμπερά, μα με του σύννεφου την σκοτεινή ομίχλη ύφαιναν τα προικιά τους.

Ακόμα και οι νεράιδες εκείνες που μας λέγανε οι γριές πως τάχα μου στ’ αληθινά ζούσανε στις γράβες του βουνού και πλένονταν σε κρυστάλλινες πηγές, ακόμα κι αυτές, με τον ερχομό του Δεκέμβρη, έμεναν κρυμμένες στις πιο μακρινές πλαγιές, να μην έχουνε κακά συναπαντήματα.

Στην άλλη άκρη του χωριού, έστεκε κουφάρι επιβλητικό, μα τσακισμένο από το χρόνο και την εγκατάλειψη, το αρχοντικό του Μπουζαβιέρη. Οι θρύλοι και το μυστήριο έσφιγγαν τη φήμη των αρχόντων, όπως έσφιγγε σαν μέγγενη το πέτρινο σώμα του σπιτιού, ο τεράστιος κισσός,που η ρίζα του τρυπούσε με ορμή το χώμα.

Κάποτε το αρχοντικό γνώρισε μέρες λαμπερές και δοξασμένες.

Χοροί και γλέντια με μουσικές, με όλα τα σπάνια εδέσματα, με πολυελαίους αναμμένους, μαρμάρινα πατώματα και τοίχους με ζωγραφιές αγγέλων, κυρίες με ομπρελίνα και φορέματα από μετάξι,οργαντίνα και φίνο λινό το καλοκαίρι, άντρες με κολαρίνα και μπαστούνι με φινίρισμα από όνυχα και φίλντισι.

Οι κήποι του ήτανε ξακουσμένοι για την ομορφιά και τα αμέτρητα λουλούδια που στόλιζαν ζαρντινιέρες και παρτέρια.

Οι καλύτεροι κηπουροί φρόντιζαν τα δέντρα που δίνανε τα πιο ζουμερά φρούτα, που τα παίρνανε οι μαγείρισσες και φτιάχνανε επιδόρπια, μαρμελάδες και πουτίγκες.

Όμως τα χρόνια που πέρασαν, σκόρπισαν σκόνη, θανατικό και έρεβος, κάνοντας το μεγαλείο του αρχοντικού και τις φωτεινές μέρες, αλλοτινή ανάμνηση, που ολοένα και ξεθώριαζε.

Οι χωριανοί ήταν σίγουροι πως εκεί μέσα κατοικούσαν πνεύματα κακά, και πώς αυτά ήταν η αιτία για τις ζοφερές μέρες που περνούσαν. Πίστευαν πώς ο άρχοντας ξυπνά τις νύχτες και τριγυρνά στην ερημιά του αρχοντικού. Κάποιοι μάλιστα λέγανε πώς κάποτε ήτανε άνθρωπος καλός και δίκαιος, μα ο ξαφνικός χαμός της κόρης του τον γέμισε σκοτάδι και τρέλα ανατριχιαστική.

Από τότε και μέχρι τον δικό του θάνατο, έγινε σκληρός με τους εργάτες που είχε στη δούλεψη του. Ξεσπούσε άδικα ακόμα και σε παιδιά μικρά που πηγαίνανε στο αρχοντικό για μικροθελήματα, με αντάλλαγμα λίγο αλεύρι ή βούτυρο που κάνανε οι

μαγείρισσες.

Κανένας δεν τολμούσε να περάσει βράδυ έξω από το αρχοντικό και ακόμα και στα πειράγματα των νέων του χωριού, άμα κάποιος προκαλούσε τον άλλονε να μπει νύχτα στο αρχοντικό, έπεφτε σιωπή και ποτέ κανένας δεν δέχτηκε τέτοια παλαβομάρα.

Κάλιο το’ χε να υπομείνει το κάζο, παρά να

αποδείξει την τόλμη του με τέτοιο τρόπο.

Όμως οι μέρες του Δεκέμβρη, και όσο προχωρούσε το σαρανταήμερο, κάνανε τη φαντασία των χωριανών να τρέχει ξέφρενη και να λυσσομανά αλλοπαρμένη. Η αρχοντοπούλα, πνίγηκε λένε παραμονές Χριστουγέννων. Βρήκανε το άψυχο κορμί της κάτου στη Λαόπετρα. Το ξέβρασε η παγωμένη θάλασσα ύστερα από μέρες που την ψάχνανε. Το κορμί του κοριτσιού ήτανε κάτασπρο σαν κύκνος. Δεν έμοιαζε με λείψανο, μα με την ωραία κοιμωμένη του παραμυθιού. Ο άρχοντας στην αρχή κατέρρευσε. Ύστερα το βλέμμα του κυριεύτηκε από βαθύ σκοτάδι. Έδωκε εντολή σε όλους τους εργάτες του να ανοίξουνε στον κήπο του πηγάδια. Τι θα τα κάμεις άρχοντα μου τόσα πηγάδια, τόνε ρώτησε κάποτε ο Νικάκης, ένα παλικαράκι είκοσι χρονώ.

Θα στέλνω παρέα να’χει η αρχοντοπούλα μου στον Κάτω Κόσμο, να μη μου φοβηθεί.

Αν είδες εσύ ξανά το Νικάκη, άλλο τόσο τον είδε κι η μάνα του. Άκουσα ένα βράδυ τη Βγαίνω, να λέει ψιθυριστά στη γιαγιά μου.

Για όσα κακά συνέβαιναν στο χωριό, κατηγορούσανε τον άρχοντα, κι όταν εκείνος πήγε να βρει τη θυγατέρα του, σακατεμένος και αγνώριστος από τον θρήνο και την τρέλα, κατηγορούσανε το πνεύμα του, που είχε φέρει όλα τα κακά στοιχειά από τον άλλο κόσμο.

Όσο πλησιάζανε τα Χριστούγεννα, τόσο περισσότερο τρέμανε οι χωριανοί μην αγριέψει το φάντασμα και βγει όξω από τ’ αρχοντικό και τσου κάμει όλους πέτρα.

Ένα βράδυ, κοντά στ’ Αγιού τη μέρα, εμαζευτήκανε οι άντρες του χωριού να βγάλουνε απόφαση τι θα γένει με τούτο το πράμα που τσου βρηκε και τόσα χρόνια υποφέρουνε και ησυχία δε βρίσκουνε.

“Δε γένεται ούτε στην εκκλησιά καλά καλά να μη μπορούμε να πάμε. Άλλα χωριά ετοιμάζονται χρονιάρες μέρες κι εμείς να σκιαομάστενε να ξεμυτίσουμε από τα σπίτια μας. Έχουμε παιδιά μιτσά, που περιμένουνε δέντρο και γλυκά και κάνα παπούτσι από τη χώρα. Μπορούμε να καθομάστενε ντρουμωμένοι μέσα, μην πάει και του’ ρθει να πάρει εγδίκηση που επέθανε η κοπέλα του ύστερα από τόσα χρόνια;”

“Κι εμείς τι εφταίαμε. Ποιός ξέρει τι την έβρηκε και πήγε χειμώνα καιρό στη θάλασσα και τηνε πήρε το κύμα;”

“Σαν να μου κάεται που την είχανε τη βουρλισιά οικογενειακή τους. Κι η μάνα της όλο με μίας επέθανε, που ήτανε σαν το καλό του θεού. Πώς είχε την καρδιά της, εβγάλανε ύστερα. Και ποιός ξέρει τι γενόντανε εκεί μέσα; Μην την έσκασε του λόου και επήρε στο λαιμό του ύστερα και τη μιτσήνε την αρχοντοπούλα.”

“Και ύστερα με τα πηγάδια ωρές παιδιά τι γένεται; Οι γριές ξέρουνε και μόνο στα κρουφά τα λένε. Έπνιγε κόσμονε εκεί μέσα αυτός, να μου το θυμηθείτε.

Αν έχει κάποιος άντερα να πάει να κατεβεί εκεί κάτου με σκοινιά, μισό χωριό κόκκαλα θα βρει.”

“Και τι να κάουμε παναπεί; Να τα βάλουμε με τσου μομόλους θέλεις; Δε γκαθεσαι ήσυχος που’ ναι κι η γυναίκα σου ετοιμόγεννη;”

“Ετούτο δω το πράμα δεν ημπορεί να συνεχιστεί. Κάτι να κάουμε. Να διώξουμε το πνεύμα του από κει μέσα μια και καλή.”

“Και τι λέτε να γένει;”

“Εκεί μέσα αυτός το ξέρει για σπίτι του, γι’ αυτό εγύρισε. Άμα γκρεμίσουμε το σπίτι του, θα σκορπίσει και θα εξαφανιστεί.”

“Μωρέ τι λες αυτού. Θα χολευτεί χειρότερα και θα φέρει όλα τα κακά του βουνού να μας ερημαξουνε. Ή μήπως δεν ηξερεις τι γένεται τόσες μέρες απάνου στο βουνό. Άμα νομίζεις που αυτά που ακούονται είναι βροντές, γύρισε πλευρό άχαρε, τι δεν το βάνει ο νους σου, τι σουβλάνους και σκιές έχει κουβαλήσει αυτός.”

Με τα πολλά το πήρανε απόφαση.

“Θα του γκρεμίσουμε το σπίτι, είπανε και στου θεού το χέρι.”

Ο κύριος Φιλήμονας, δάσκαλος στο επάγγελμα, συνταξιούχος όμως από χρόνια, άκουγε τους χωριανούς του, καθισμένος στη γωνιά του. Παρέμεινε για ώρα σιωπηλός και μόνο όταν άκουσε ότι ήθελαν να γκρεμίσουνε το αρχοντικό τους είπε ήρεμα και σταθερά.

“Ποια είναι τα κακά που σας έχουν βρει και πιστεύετε ότι φταίει το φάντασμα του άρχοντα; Και τώρα θέλετε να γκρεμίσετε ένα τόσο όμορφο σπίτι;

Να φροντίσουμε όλοι να φτιαχτεί πρέπει, όχι να το γκρεμίσουμε.”

“Είσαι με τα σωστά σου κυρ δάσκαλε, του φώναξαν. Τόσο καιρό σοδειά δεν έχουμε, του Κωσταντή του ψόφησε ο γάιδαρος κι από το βουνό κατεβαίνουνε κοπάδι οι αλεπούδες και μας ερημαξανε τα ζα μας. Ποιός νομίζεις ότι μαζώνει τόσες αλεπούδες στο βουνό. Αυτός τσι φέρνει και σε λίγο μη μας φέρει και κάνα τσάκαλη, να μου το θυμηθείς. Εσύ έχεις μια χαρά τη σύνταξη σου και βάνεις ένα κομμάτι ψωμί στο τραπέζι σου, εμάς μας ερωτάς αν έχουμε μισή ελιά να φάμε;”

Ο κύριος Φιλήμονας, δεν προσπάθησε άλλο να τους μεταπείσει.

Έβαλε το παλτό του, σήκωσε το γιακά του και χάθηκε σιωπηλά μέσα στην περίεργη εκείνη νύχτα.

Εξημέρωσε ο θεός τη μέρα και το χωριό ήτανε από την αυγή στο ποδάρι.

Με σφυριά, βαριοπούλες και καδρόνια, με ότι είχε ο καθένας, βάλθηκαν να βάλουν το σχέδιο σωτηρίας σε εφαρμογή.

Έλα όμως που κανένας δεν έπαιρνε την απόφαση να διαβεί το βαρύ σιδερένιο πορτόνι του αρχοντικού.

Γκρέμισμα από μακριά δε μπορούσε να γίνει.

“Να βάλουμε φουρνέλο”, είπανε κάποιοι τολμηροί. Εγινηκε λίγο φασαρία αναμεταξύ τους, αρπαχτήκανε κάποια στιγμή, αλλά ύστερα από λίγο επικράτησε η λογική του παραλογισμού τους.

“Θα μπούμε μέσα όλοι μαζί και θα γκρεμίζουμε ότι βρίσκουμε μπροστά μας. Εξάλλου τώρα είναι μέρα. Δε μπορεί να μας εκάμει τίποτα.”

Έτσι κι έγινε.

Βαρούσανε σφυριές στα έπιπλα, έσκιζαν τους ζωγραφισμένους τοίχους, πριόνιζαν τις σκαλιστές πόρτες, έσπαγαν τους κρυστάλλινους πολυελαίους, κομμάτιαζαν τα περίτεχνα μαρμάρινα τζάκια.

Σε μια στιγμή το πλήθος σταμάτησε.

Κάθισε ο κουρνιαχτός και μια κλεφτή ηλιαχτίδα φώτισε το πορτραίτο της αρχοντοπούλας που ήταν πεσμένο στο πάτωμα της μεγάλης σάλας.

Πάνω από τον πίνακα στεκόταν ασάλευτος ο Πέτρος τση Βανθίας. Βαριανάσαινε αποκαμωμένος, κρατώντας ένα σφυρί στο χέρι. Από το μέτωπο του έσταξε μια σταγόνα ιδρώτα και έπεσε πάνω στον πίνακα. Κύλησε αργά αργά πάνω στο κατάλευκο μάγουλο της αρχοντοπούλας. Στράγγιξε στην άκρη των χειλιών της και ύστερα χάθηκε. Ένα μικρό δάκρυ,σαν πέρλα από τα κοράλλια του βυθού. Του βυθού που κάποτε την πήρε.

“Δείτε την.Για αυτό δεν άντεξε ο άρχοντας.”

“Εγώ δεν μπορώ να διαλύσω αυτή την ομορφιά”, είπε ο Πέτρος. Δε μου βαστάει.

Και δίνει μια κι αφήνει κάτου το σφυρί.

Έπιασε ύστερα τον πίνακα με το πορτραίτο της αρχοντοπούλας και τόνε κρέμασε, με ευλάβεια,σαν κρατούσε εικόνισμα της Παναγίας.

“Αυτό είναι το σπίτι σου κυρά μου”, είπε στο κάδρο.

“Μείνε εδώ και ξεκουράσου. Και όποιος σου καμε το κακό που σ’ έβρηκε να μην τόνε έβρει ο χρόνος.”

Στο χρόνο απάνου,εμάθανε στο χωριό για ένα γέροντα που επαίθανε ξαφνικά. Φίλος τ’ αρχόντου ήτανε.

Άνθρωπος επιφανής.

Υπεράνω πάσης υποψίας, θα λέγαμε σήμερα.

Το αρχοντικό ακόμα πασχίζει να ανασάνει από τον τεράστιο κισσό, που σφίγγει όση πέτρα ακόμη αντιστέκεται.

Μια παράξενη ηρεμία επικρατεί εκεί μέσα εδώ και χρόνια.

Τα δέντρα κάρπισαν και πάλι, στο βουνό φύτρωσαν ασφάκες και τριφύλλια, και στον τρύγο εκάμανε όλοι το πιο γλυκό κρασί.

Τώρα που κοντεύει Παραμονή Χριστουγέννων, τα παιδιά θα βγούνε ξανά να πουν τα κάλαντα και τα σπίτια να μοσχομυρίσουνε γαρύφαλλο και κανέλλα.

Ίσως να κάμουνε και πάλι μια γιορτή.

Μέσα στο μισογκρεμισμένο αρχοντικό, στην σκοτεινή σάλα, βρίσκεται ακόμα κρεμασμένο το πορτραίτο της αρχοντοπούλας, με το ολόλευκο δέρμα, με το αχνό χαμόγελο και έτσι όπως πέφτει πάνω στον πίνακα το φώς του φεγγαριού, μια σκιά στα μαλλιά της απλώνεται.

Σαν χέρι, σαν χάδι τρυφερό, σαν ψίθυρος αγάπης, σαν παράπονο πρόωρου αποχωρισμού, σαν λυγμός αγιάτρευτου πόνου.

Χρόνια Πολλά!